

Sygn. akt **V Ca 2870/17**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 października 2018 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie V Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący:	SSO Zbigniew Podedworny (spr.)
Sędziowie:	SO Bożena Miśkowiec SR del. Iwona Lizakowska - Bytof
Protokolant:	sekr. sądowy Katarzyna Dymiszkievicz

po rozpoznaniu w dniu 26 października 2018 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa Gminy Miejskiej K.

przeciwko Ubezpieczeniowemu Funduszowi Gwarancyjnemu w W.

o ustalenie

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy-Woli w Warszawie

z dnia 8 sierpnia 2017 r., sygn. akt II C 114/17

- zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że stwierdza nieistnienie obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej pojazdu marki (...), numer rejestracyjny (...) przez Gminę Miejską K. w okresie od dnia 22 maja 2015 roku do dnia 18 października 2016 roku i zasądza od Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego w W. na rzecz Gminy Miejskiej K. kwotę (...) (tysiąc osiemdziesiąt pięć) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym 900 (dziewięćset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego;
- zasądza od Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego w W. na rzecz Gminy Miejskiej K. kwotę 635 (sześćset trzydzieści pięć) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu w instancji odwoławczej, w tym 450 (czterysta pięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego.

Sygn. akt V Ca 2870/17

UZASADNIENIE

Dnia 04 stycznia 2017 r. Gmina Miejska K. wystąpiła przeciwko Ubezpieczeniowemu Funduszowi Gwarancyjnemu z siedzibą w W. z żądaniem ustalenia nieistnienia po stronie powoda obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia OC dla

pojazdu marki (...) o numerze rejestracyjnym (...) w okresie od dnia 22 maja 2015r. do dnia 18 października 2016r. Wniesiono również o zasądzenie na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania.

Strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa oraz zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 8 sierpnia 2017 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy – Woli w Warszawie II Wydział Cywilny w sprawie o sygn. akt II C 114/17, oddalił powództwo oraz nie obciążył powoda kosztami postępowania na rzecz pozwanego.

Podstawą tego wyroku były następujące ustalenia i rozważania:

Dnia 07 października 2014 r. pozostawiony w zabronionym miejscu samochód marki (...) o numerze rejestracyjnym (...) został odholowany na parking strzeżony przy ul. (...) w K.. Dnia 20 października 2014 r. właścicielka pojazdu K. S. została wezwana do jego odbioru z jednoczesnym pouczeniem o możliwości orzeczenia przepadku pojazdu. Pomimo upływu trzech miesięcy od chwili odholowania samochodu nie został on odebrany, skutkiem czego Sąd Rejonowy dla Krakowa- Krowodrzy w Krakowie postanowieniem wydanym dnia 11 marca 2015 r. w sprawie I Ns 371/15/K orzekł jego przepadek na rzecz Powiatu (...). Orzeczenie uprawomocniło się z dniem 22 maja 2015 r.

Samochód marki (...) o numerze rejestracyjnym (...) został przekazany przez stronę powodową do stacji demontażu pojazdu w dniu 18 października 2016 r. Pismem z dnia 29 listopada 2016r. Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny wystosował wobec powoda wezwanie do wskazania w terminie 30 dni dokumentów potwierdzających zawarcie umowy ubezpieczenia w roku kontroli, bądź też do uiszczenia kwoty 3.700,00 zł, tytułem opłaty za niespełnienie tegoż obowiązku w stosunku do pojazdu marki (...) o numerze rejestracyjnym (...).

Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny dnia 03 lipca 2015 r. wystosował wobec Gminy W. ponowne wezwanie do zapłaty kwoty 3.360,00 zł wraz z kosztami upomnienia w wysokości 11,60 zł. Z uwagi na brak zapłaty, dnia 22 września 2015 r. dokonano zajęcia rachunku bankowego powódki w toku wszczętego postępowania egzekucyjnego.

Ustalając stan faktyczny Sąd oparł się na wyżej wymienionych dowodach, w tym dowodach z dokumentów, albowiem zostały one sporządzone przez uprawnione osoby, w stosownej formie, zaś żadna ze stron nie kwestionowała ich wiarygodności.

W ocenie Sądu powództwo było niezasadne.

Zgodnie z przepisem art. 189 k.p.c. powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Interes prawny zachodzi, jeżeli sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów, czyli definitywnie zakończy spór istniejący lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takiego sporu w przyszłości. W związku z nałożeniem na powoda przez pozwanego opłaty w wysokości 3.700,00 zł za brak ubezpieczenia OC pojazdu i wzywania do jej uiszczenia powód w niniejszej sprawie ma interes prawny w ustaleniu nieistnienia wobec niego obowiązku ubezpieczenia OC pojazdu.

Nabycie przez Gminę Miejską K. pojazdu marki (...) o numerze rejestracyjnym (...) dnia 22 maja 2015 r. było niekwestionowane, a miało swą podstawę w treści art. 130a ust. 1 pkt 1 oraz ust. 10 ustawy z dn. 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. 1997 Nr 98 poz. 707 z późn. zm.), wedle którego pojazd usunięty z miejsca zabronionego do parkowania, a nie odebrany przez osobę uprawnioną w terminie 3 miesięcy od dnia wezwania przechodzi na własność gminy. Przedmiotowy samochód został odholowany dnia 07 października 2014 r. Pomimo wezwania do odbioru pojazdu, jego dotychczasowy właściciel nie poczynił żadnych czynności w tym celu. Tym samym wraz z uprawomocnieniem się postanowienia o jego przepadku, tj. 22 maja 2015 r. pojazd stał się własnością Gminy Miejskiej K..

Stosownie do treści art. 23 ust.1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. 2013.392.t.) posiadacz pojazdu mechanicznego obowiązany jest zawrzeć umowę obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej

posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku ruchem posiadanego pojazdu. Stosownie do ust. 2 w/w art. przepisy dotyczące obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych stosuje się także do posiadacza lub kierującego pojazdem przed jego rejestracją, jak również do posiadacza lub kierującego pojazdem zarejestrowanym za granicą, niedopuszczonym do ruchu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz do posiadacza lub kierującego pojazdem historycznym, od chwili wprowadzenia tych pojazdów do ruchu.

Dla określenia pojęcia posiadacza pojazdu trzeba się posłużyć treścią stosownych przepisów kodeksu cywilnego dotyczących posiadania (art. 336 k.c. i n.). Chodzi tu zatem o osobę, która faktycznie włada pojazdem mechanicznym. Bez znaczenia jest, czy włada w zakresie odpowiadającym prawu własności jako posiadacz samoistny czy też innemu prawu: ograniczonemu prawu rzeczowemu (użytkowania, zastawu) lub obligacyjnemu (najmu, dzierżawy, leasingu) - jako posiadacz zależny.

W przedmiotowej sprawie niekwestionowanym był fakt nie zawierania przez powoda umowy ubezpieczenia przedmiotowego pojazdu pomimo nabycia jego prawa własności tj. dnia 22 maja 2015 r. Jedną z cech własności jest posiadanie przedmiotu tegoż prawa, zaś zgodnie przytoczonym uprzednio art. 23 ustawy o ub. ob., to na posiadaczu pojazdu spoczywa obowiązek jego ubezpieczenia. Z przedmiotowego przepisu wynika, iż to sam fakt posiadania, a nie eksploatacja pojazdu, warunkuje powstanie obowiązku ubezpieczenia. Stan techniczny pojazd uniemożliwiający poruszanie się pojazdu nie wyklucza powstania szkód związanych z wysiadaniem, wsiadaniem do niego, czy też garażowaniem, o czym świadczy treść art. 34 ust. 2 ustawy o ub. ob. Zgodnie ze wskazanym artykułem z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, będącą następstwem śmierci, uszkodzenia ciała, rozstroju zdrowia bądź też utraty, zniszczenia lub uszkodzenia mienia. Punkt 2 tegoż artykułu stanowi, iż za szkodę powstałą w związku z ruchem pojazdu mechanicznego uważa się również szkodę powstałą podczas i w związku z: wsiadaniem do pojazdu mechanicznego lub wysiadaniem z niego, bezpośrednim załadowywaniem lub rozładowywaniem pojazdu mechanicznego, zatrzymaniem lub postojem pojazdu mechanicznego.

Odnośnie chwili powstania obowiązku ubezpieczenia pojazdu wskazać należy na treść art. 29 ust. 1 pkt 1 ustawy o ub. ob., wedle którego pierwszy obowiązek ubezpieczenia powstaje w dniu jego rejestracji, a następnie dotyczy kolejnych posiadaczy pojazdu. Jednocześnie zgodnie z art. 31 ust. 3 w/w. ustawy w razie przejścia lub przeniesienia prawa własności pojazdu mechanicznego zarejestrowanego, którego posiadacz wbrew obowiązkowi nie zawarł umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, posiadacz, na którego przeszło lub zostało przeniesione prawo własności jest obowiązany zawrzeć umowę ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych w dniu przejścia lub przeniesienia prawa własności pojazdu mechanicznego, ale nie później niż z chwilą wprowadzenia pojazdu mechanicznego do ruchu. Jeżeli nastąpiło przeniesienie posiadania pojazdu mechanicznego zarejestrowanego bez przejścia lub przeniesienia prawa własności tego pojazdu, a dotychczasowy posiadacz pojazdu wbrew obowiązkowi nie zawarł umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, kolejny posiadacz pojazdu jest obowiązany zawrzeć umowę ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych w dniu wejścia w posiadanie tego pojazdu, ale nie później niż z chwilą wprowadzenia pojazdu mechanicznego do ruchu.

Sąd stoi na stanowisku, iż dla stanu faktycznego niniejszej sprawy zasadniczym odnośnie daty granicznej obciążenia posiadacza pojazdu obowiązkiem ubezpieczenia jest zwrot „w dniu przejścia lub przeniesienia prawa własności pojazdu mechanicznego”. Dalszego treść tegoż artykułu, tj. „nie później niż z chwilą wprowadzenia pojazdu do ruchu” dotyczy jedynie pojazdów, które pomimo uprzedniego zarejestrowania nigdy nie zostały wprowadzone do ruchu. Zatem owa treść nie dotyczy nabywcy pojazdu w przypadku uprzedniego wprowadzenia pojazdu do ruchu przez jego dotychczasowego posiadacza. Argumentacja takiego stanowiska wypływa przede wszystkim z treści art. 2 pkt 1 ppkt 14 a ustawy o ub.ob., zgodnie z którym wprowadzenie pojazdu do ruchu oznacza wprowadzenie pojazdu na drogę w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. 05.108.908 j.t.). Jako wprowadzenie należy rozumieć pierwszy wyjazd na drogę (co jest zgodne z słownikowym rozumieniem tegoż pojęcia). Odmienna wykładnia art. 31 w/w. ustawy nakazałaby przyjęcie, iż każdorazowe zbycie pojazdu powoduje jego czasowe wycofanie z ruchu, co w ocenie Sądu nie zasługuje na aprobatę. Umowa kupna- sprzedaży pojazdu wywołuje jedynie skutek w postaci zmiany jego

właściciela. Należy też podkreślić, iż w świetle wskazanych przepisów dla obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia OC pojazdu mechanicznego bez znaczenia pozostają okoliczności nabycia przez powoda własności pojazdu, bowiem ustawodawca nie wprowadza w tym zakresie wyjątku i nie zwalnia od takiego obowiązku właściciela pojazdu nabytego na podstawie przepisów ustawy.

W konsekwencji powyższych rozważań Sąd nie mógł uwzględnić roszczenia powoda, wynikiem czego orzeczono jak w pkt I wyroku.

Z uwagi na charakter niniejszego postępowania, a przede wszystkim fakt nabycia prawa własności przedmiotowego pojazdu przez powoda z mocy ustawy, podjęcie czynności związanych z uregulowaniem sytuacji pojazdu, w ocenie Sądu obciążenie powoda dodatkowo kosztami poniesionymi przez pozwanego będzie nadmierne. Wskazać bowiem należy, iż powód nie posiadał możliwości uchylenia się od nabycia porzuconego pojazdu. Dlatego też Sąd na podstawie art. 102 k.p.c. odstąpił od obciążania powoda obowiązkiem zwrotu kosztów na rzecz strony pozwanej.

Apelację w niniejszej sprawie wniosła strona powodowa zaskarżając wyrok w części, to jest w pkt I.

Zaskarżonemu wyrokowi powód zarzucił naruszenie prawa materialnego, tj. przepisu art. 31 ust. 3 ustawy z 22 marca 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2060 zwana dalej ustawą) przez zakwalifikowanie stanu faktycznego ustalonego w sprawie do zakresu zastosowania powołanego przepisu, wobec przyjęcia, że przeniesienie własności pojazdu na powódkę spowodowało powstanie obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia OC, podczas gdy pierwotny charakter nabycia pojazdu przez powódkę skutkuje wyłączeniem stosowania art. 31 ust. 3 ustawy.

Wskazując na powyższe zarzuty powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy – Woli II Wydział Cywilny z dnia 8 sierpnia 2017 r. w pkt. I poprzez wydanie wyroku zgodnego z żądaniem pozwu w całości i zasądzenie od powoda na rzecz strony pozwanej kosztów postępowania za drugą instancję, w tym koszty zastępstwa procesowego.

Rozpoznając sprawę w zakresie zaskarżenia Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Sąd Rejonowy co do zasady prawidłowo ustalił stan faktyczny. Nie wymaga on uzupełnienia. Błędnie jednak w stosunku do tych ustaleń przyjmuje, że powódka była właścicielką przedmiotowego samochodu. Postanowienie Sądu Rejonowego dla Krakowa Krowdrzy w Krakowie w sprawie I Ns 371/15/K jednoznacznie określa jako właściciela Powiat (...), co wiąże sąd rozpoznający sprawę na mocy art. 365 § 1 kpc. Nie zmienia to jednak faktu, że powódka była samoistną jego posiadaczką.

Istotą apelacji jest kwestionowanie obowiązku ubezpieczenia pojazdu marki (...) o numerze rejestracyjnym (...) w okresie od dnia 22 maja 2015 r. do dnia 18 października 2016 r., a więc pomiędzy uzyskaniem tytułu własności pojazdu przez inną jednostkę samorządową a jego zeżłomowaniem.

O ile obowiązek zawarcia umowy obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem pojazdu wynika z art. 23 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (dalej – ub. ob.), to obowiązek ten jest skonkretyzowany w art. 29 tejże ustawy poprzez określenie terminu, w jakim obowiązek ten powinien być spełniony. Odnośnie pojazdów samochodowych, nie będących pojazdami historycznymi zastosowanie ma ust. 1 pkt 1 tego artykułu, który wskazuje, że obowiązek ubezpieczenia należy spełnić najpóźniej w dniu rejestracji pojazdu mechanicznego, ale nie później niż z chwilą wprowadzenia pojazdu do ruchu. Przepis ten nie odróżnia sytuacji prawnej pierwszego posiadacza od posiadacza, który uzyskał posiadanie po jego utracie przez pierwotnego posiadacza. Dlatego nie można uzależnić obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia ciężącego na kolejnym posiadaczu od chwili pierwszego wyjazdu na drogę przez posiadacza pierwotnego, gdyż prowadzi to do absurdu wniosku, że obowiązek ten ciąży na kolejnym posiadaczu, zanim stał się on posiadaczem pojazdu.

O ile więc, przepis szczególny nie stanowi inaczej, obowiązek zawarcia umowy ubezpieczenia ciąży na kolejnym posiadaczu od chwili wprowadzenia przez niego pojazdu do ruchu, a jeśli tego nie uczynił przed rejestracją pojazdu – od dnia rejestracji. Jeśli zaś kolejny posiadacz nie wprowadził pojazdu do ruchu, ani go nie zarejestrował, obowiązek zawarcia umowy ubezpieczenia nie powstaje.

Sąd Rejonowy słusznie upatruje owego przepisu szczególnego w art. 31 ub. ob., który to przepis reguluje skutki przejścia lub przeniesienia prawa własności na inny podmiot. Sytuacja prawna nowego właściciela jest zróżnicowana w zależności od tego, czy dotychczasowy posiadacz zawarł umowę ubezpieczenia; jeśli umowa była zawarta, na nowego właściciela przechodzą prawa i obowiązki z niej wynikające (ust. 1); jeśli wbrew obowiązkowi umowa nie została zawarta – na nowym właścicielu ciąży obowiązek jej zawarcia w dniu przejścia lub przeniesienia prawa własności, ale nie później, niż z chwilą wprowadzenia pojazdu do ruchu (ust. 3).

Z powyższych przepisów wynika, że zakres obowiązków nowego właściciela jest uzależniony od okoliczności faktycznych: zawarcia lub niezawarcia umowy przez poprzedniego posiadacza oraz istnienia obowiązku zawarcia przez niego takiej umowy. Należy bowiem mieć na względzie, że powódka stała się właścicielką pojazdu porzuconego. Jeśli zaś zawarta przez poprzedniego posiadacza umowa ubezpieczenia wygasła po jego porzuceniu, lecz przed uzyskaniem jego posiadania przez powódkę, to nie istniał żaden podmiot, któremu można byłoby przypisać obowiązek zawarcia umowy. Poprzez porzucenie pojazdu poprzedni posiadacz wyzbywa się posiadania i tym samym dezaktualizuje się wobec niego obowiązek określony w art. 23 ub. ob.

W rezultacie, aby uzyskać wiedzę co do zakresu swoich obowiązków nowy właściciel powinien ustalić cały szereg faktów, do czego ustawa go nie zobowiązuje, ani nie daje mu ku temu żadnych narzędzi.

Zauważyć również należy, że ubezpieczenia obowiązkowe służą nie tyle rozłożeniu ryzyka między wszystkimi ubezpieczającymi się, co zapewnieniu uzyskania odszkodowania i zadośćuczynienia ofiarom wypadków.

W badanej sprawie trzeba odróżnić od siebie dwie sytuacje a mianowicie sytuację, w której posiadacz pojazdu posiada pojazd w celu używania go z jego przeznaczeniem tj. jako środka lokomocji i sytuację w której podmiot staje się posiadaczem pojazdu mechanicznego spełniając nałożony przez ustawę obowiązek usuwania porzuconych pojazdów z dróg publicznych. Gwoli przypomnienia należy wskazać, że Gmina Miejska K. weszła w posiadanie pojazdu marki (...) o numerze rejestracyjnym (...) na mocy prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego dla Krakowa Krowdrzy z dnia 11 marca 2015 r. z związku ze zniszczeniem się przesłanek określonych w art. 130a ust. 1 pkt 1 ustawy prawo o ruchu drogowym. . Należy zauważyć, że z postępowania dowodowego nie wynika aby w/w pojazdem, który nie został zarejestrowany, powódka korzystała z niego jako środka transportu, sam pojazd zaś przeznaczony był do złomowania. Oznacza to, że również względy celowościowe sprzeciwiają się uznaniu, iż na powódce ciążył obowiązek zawarcia przedmiotowej umowy ubezpieczenia na mocy art. 31 ub. ob., a obowiązek ten powstaje dopiero z chwil

Nabycie pojazdu w trybie art. 130a ustawy prawo o ruchu drogowym jest nabyciem z mocy prawa tj. nabycie to ma charakter pierwotny i szczególny w odniesieniu do nabycia bądź zbycia na podstawie czynności prawnej. Zgodnie z ustaloną w doktrynie prawa instytucją pierwotnego nabycia prawa własności nowy właściciel nie uzyskuje prawa, jakie przysługiwało dotychczasowemu właścicielowi, gdyż jego prawo jest niezależne od prawa poprzednika. W ocenie Sądu Okręgowego pojazd nabyty pierwotnie w drodze postanowienia Sądu na podstawie art. 130a ustawy prawo o ruchu drogowym, w momencie przepadku wymaga uprzedniej rejestracji przed przeznaczeniem go do eksploatacji tj. jako środka lokomocji i dopiero z tą chwilą powstaje obowiązek jego ubezpieczenia.

Wobec powyższego względów apelacja strony powodowej okazała się zasadna co w konsekwencji spowodowało zmianę zaskarżonego orzeczenia Sądu I instancji na podstawie art. 386 § 1 kpc.

Konsekwencją zmiany wyroku co do meritum jest zmiana rozstrzygnięcia o kosztach podstawie art. 98 § 1 k.p.c. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania. Na kwotę 1085 zł składa się kwota 900 zł tytułem zastępstwa procesowego oraz 185 zł kwota uiszczona przez stronę powodową od pozwu.

Orzekając o kosztach postępowania odwoławczego, Sąd Okręgowy kierował się treścią art. 98 § 1 kpc. Na kwotę 635 zł składa się kwota 450 zł zastępstwa procesowego za instancję odwoławczą oraz kwota 185 tytułem uiszczona przez stronę powodową od pozwu.